

دانشمند پرکار قرآنی و صاحب اندیشه کلامی مبتنی بر روایات

قطب‌الدین راوندی از بزرگ‌ترین دانشمندان و عالمان شیعی قرن ششم هجری قمری است.

قطب‌الدین راوندی از بزرگ‌ترین دانشمندان و عالمان شیعی قرن ششم هجری قمری است.

اندیشه قرآنی و شیعی توسط سلسله‌ای از دانشمندان برجسته منتقل شده است. علما برجسته شیعه در هر دوران خود شاگردان برجسته عالمان دیروز و اساتید شاگردان برجسته آینده بوده‌اند. از جمله اعضای این سلسله شریف قطب‌الدین راوندی دانشمند پرکاری قرآنی بوده است.

راوندی در سلسله دانشمندان برجسته شیعی قطب‌الدین راوندی «راوند» روستایی نزدیک کاشان و در قرن ششم به دنیا آمد، تعلیم دینی وی به سمت تبحر در عرصه حدیث پیش می‌رود. برخی از استادان او شاگرد فرزند شیخ طوسی یا خود شیخ طوسی، شیخ مفید و شیخ صدوق بوده‌اند. وی در دوران حکومت پادشاهان سلجوقی زندگی می‌کرد که به اهل تسنن اعتقاد داشتند و تمام هم و غم خود را مصروف گسترش اندیشه خود کرده بودند. وی عشق والایی به اهل بیت داشت و در این زمینه شعری به عربی گفته است که ترجمه آن چنین است: «فرزندان زهرا، پدران یتیمانند که هرگاه مخاطب (جاهلان) قرار گیرند می‌گویند: درود بر شما. آنان دلیل‌های خدا بر مردمند، هر کس بدی آنان را بخواهد گناهکار است. آنان روزها را روزه دار و شبها را شب زنده دارند. آیا رسول خدا روز غدیر علی بزرگوار را امام قرار نداد؟ آیا نبود حیدر (علی) مرد شجاع با عظمت و آیا نبود حیدر دارای بهترین مقام و منزلت؟» بهره‌گیری از شاگرد اساتید مطرح شیعی او را در سلسله انتقال دانش دینی شیعیان قرار می‌دهد. وی شاگرد برجسته «ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی، معروف به «امین الدین» از بزرگترین دانشمندان و مفسران شیعی در قرن ششم هجری است. شیخ طبرسی با خلق تفسیر بی‌نظیر از قرآن کریم به نام «مجمع البیان» جاودانگی نام و یاد خویش را موجب گشت. وی به عنوان حلقه‌ای از زنجیره دانش شیعی شاگردان زیادی تربیت کرد که از جمله معروف‌ترین آن‌ها می‌توان به محمدبن علی معروف به «ابن شهر آشوب» اشاره کرد که از ستارگان درخشان اندیشه شیعی بوده است.

قطب‌الدین راوندی، دانشمند پرکار قرآنی شیعه از وی بیش از چهل کتاب به جای مانده است که تعدد آثارش در زمینه قرآن نشان از پرکاری او در این زمینه دارد. از جمله این کتب می‌توان به «ام القرآن»، «تفسیر القرآن» در دو جلد، «خلاصه التفسیر» در ده جلد، «شرح آیات المشکله فی التنبیه»، «اللباب فی فضل آیه الكرسي»، «الناسخ و المنسوخ من القرآن»، «آیات الاحکام» و «فقه القرآن» اشاره کرد. سالیان سال پس از وفات وی حضرت آیه الله مرعشی نجفی - رحمه الله - به پاس خدمات او، سنگ قبری بلند و به یاد ماندنی را بر فرازش به یادگار نهاد تا زائران حرم فاطمه معصومه - علیهما السلام - در ابتدای ورود و خروج از صحن مبارکش چشمانشان به قبر این فرزانه بزرگ روشن شود. در خصوص این که قرآن کریم، معجزه پیامبر اسلام (ص) و دلیل بر حقانیت رسالت جهانی آن حضرت (ص) از سوی خداوند می‌باشد، در میان علما و دانشمندان اسلامی اتفاق نظر وجود دارد و قطب‌الدین راوندی در این باره می‌گوید: «مسلمانان اتفاق نظر دارند به این که قرآن دلیل بر نبوت پیامبر (ص) و راست بودن دعوت آن حضرت است».

نظر شیعیان متاخر در خصوص ایشان این مفسر بزرگ تاریخ شیعه که جایگاه بالایی نیز در این سنت داشته است مورد تقدیر نسل‌های بعدی واقع شد، چند تن از برجسته‌ترین عالمان از جمله علامه امینی صاحب الغدیر در باره ایشان گفته‌است «راوندی یکی از پیشوایان علمای شیعه، برگزیده این طایفه و از اساتید بی‌نظیر فقه و حدیث و از نوایغ و از اساتید بی‌نظیر فقه و حدیث و از نوایغ علم و ادب است. هیچ گونه عیبی در آثار فراوانش و تیرگی در فضایل و تلاش‌ها و خدمات دینی و اعمال نیکو و کتب ارزنده‌اش وجود ندارد». از سویی دیگر میرزا عبدالله افندی در کتاب ریاض العلماء درباره راوندی می‌گوید «شیخ امام و فقیه، قطب‌الدین راوندی، شخصی فاضل، عالم، متبحر، فقیه، محدث، متکلم، آشنای به اخبار و احادیث و شاعر بوده است». میرزا محمد باقر خوانساری هم در خصوص وی معتقد است که او والاتر و بزرگتر از این‌هاست که درباره وی گفته‌اند. چنان‌که بعد از آگاهی از برخی تألیفات او بخصوص شرح آیات الاحکام وی، تردیدی در این باره برای شما خوانندگان باقی نمی‌ماند.

اندیشه راوندی، اندیشه‌ای روایی راوندی در حدیث متبحر بود از این رو به سوی کلام نقلی در مقابل کلام عقلی گرایش یافت، «قطب‌الدین راوندی از دانشمندان

کلام نقلی بود که اعتقادات و تفکرات اسلامی خویش را با سخن پروردگار در آمیخته بود». راوندی دانشوری بود که تمامی آثارش رنگ و بویی روایی داشت و با استفاده از نبوغ و تحقیقات و مطالعاتش از او به عنوان مرزبانی ژرف نگر از حریم تشیع یاد شده است . دفاع از حریم عقاید شیعه و پاسخگویی به شکاکان و متعصبان عصر خویش ، وی را بر آن داشت تا در پی انجام وظیفه ، آثار ارزشمندی را از خود به یادگار نهد.